

Tvårvetenskaplig Natur-och-Kultur Kunskap (TNKK-17)

med

Kunskapens Lavin och Själens Motionsslinga

Maj-kurs 2011

organiserad för sextonde året

av

Nils-Axel Mörner i samarbete med Mälardalens Högskola

som en

7,5-poängskurs vid Mälardalens Högskola – kurskod: KIT 390

Målgrupp:

alla som söker vidgade vyer och kunskap med perspektiv

ni alla vanliga privatpersoner, unga som gamla, som vill berika ert kunnande
studenter och forskare, lärare, mm som behöver utbildningsmaterial

Tid: 9 maj + 16–22 maj, 2011

Plats (24-30 maj): **Skottvångs Gruva** söder om Åkers Styckebruk.
stora delar av kursen sker i fält (fot, bil, kanot) i området
Åkers Bergslag – Marvikarna – Åkers Styckebruk

Kursbeskrivning:

Inom området Marviken – Åkers Styckebruk – Gripsholm ligger hela vårt lands integrerade natur- och kulturutveckling kondenserad på ett fascinerande sätt. Vi avser ta vara på detta. Geologi, arkeologi, ekonomisk historia, kulturgeografi, ortnamn, folklivsforskning, historia, naturvård, jordbruk & folkhälsa och övriga relaterade frågor binds ihop på ett nytt sätt. Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter. Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas. Den röda tråden blir naturens och kulturens integrerade utveckling inom detta lilla kärnområde och dess frapperande detaljerade spegling av hela rikets natur- och kulturutveckling från istid till nutid, kanske även framtid.

Kursanmälan eller förfrågning:

För 7,5-poängskursen vid MdH:

Krav: ”allmän behörighet” för högskolestudier. Ingen kursavgift!! (ingen åldersgräns)

Anmälan till: – via www.studera.nu Hjälp via: lisa.karlsson@mdh.se 016-153481

Kurskod **KIT 390**, Snarast (senast 10-05-01). Anmälningsskod: **MDH-14099**

Inger Orre, Akademin för innovation, design och teknik, IDT, inger.orre@mdh.se

För ”vanlig kurs”:

Inga förkunskaper behövs

Anmälan till Nils-Axel Mörner senast 09-05-15

2500 kr som vanlig kurs öppen för alla (förhandlingsbart för obemedlade)

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, bankgiro 5534-4774

"Tvärvetenskaplig Natur–Kultur Kunskap": 9+16-22 maj 2011

Preliminärt P R O G R A M

- Måndagen den 9 maj:** **Mälardalens Högskola, Eskilstuna**
 Plats: MdH, Smedjegatan 37, Hus: Verklighet, sammanträdesrum L370
 13.00 introduktions föreläsning av Nils-Axel Mörner ("tidsdesign")
 14.00 kurs och projekt ur designsynpunkt (Inger Orre, m.fl.)
 kurskompendium och annat inläsningsmaterial delas ut
- Måndagen den 16 maj:** **Plats: Skottvångs Gruva**
 09.00 kursstart, information & introduktion (Mörner)
 10.00 Sörmland och Bergslagen (Bronge)
 10.30 Sörmlands kulturhistoria (Josephson)
 12.15 avresa med bilar, efter lunch (matsäck) vid gruvan
 Jordbävningsmärken i sediment och berg (Mörner)
 Bergarter, mineral & strukturer i fält (Friess)
 den 7000-åriga stranden vid Göksjön (Mörner)
 Stånggångshjulet vid Göksjön (Mörner)
 15.30 Kalkbro stenbrott (Friess & Mörner)
- Tisdag den 17 maj:** "själens motionsslinga"
 09.00 samling grustaget vid Stenhuggarmon (bilparkering)
 rullstensåsen vid Stenhuggarmon (Mörner)
 borrhning i Skeppmora mosse (Mörner)
 lunch på Stenhuggarmon
 landhöjning, landskapsförändring och bebyggelseutveckling
 Stenhuggarmon-Långa Edet: *Själens Motionsslinga* (Mörner)
 Långa Edet: vattenleden-fraktleden-förbipassagerna (Mörner)
 6000-årigt marint skalgrus (Mörner)
 bronsåldersrösen, förkastningsbranter (Mörner)
 3200-årig jordbävning och sjölagerföljder (Mörner)
- Onsdag den 18 maj:** kanotdag (natur, geologi, tektonik, arkeologi)
 09.00 start Visnarens strand (C. Andersson)
 under vägen: Insekter och ekologi (Elmqvist)
 Kulberget, Gröna slätten, Ulva
 Långa Edet: fältlunch
 bergarter och skepparhistorier (Lindblom)
 kolmilan ur olika synvinklar (Mörner)
 Krampan: natur- & kulturhistoria (Mörner)
 Hängande meanderbågar från 700 f.Kr. vandring längs Kvarnbäcken.
 Här etablerades fast bebyggelse på 500-talet e.Kr.
 Laxne: dalspärren, dragrännan, stora röset, m.m. (Mörner)
- Torsdag den 19 maj:** metallurgi & järnhantering
 09.00 Motstugan: besök i Åkers ännu aktiva järnverk (Lidén & Lundin)
 10.30 Metallurgi och järnhantering (Klevebring)
 11.30 Järnet och Jernkontoret (Nyquist)
 12.30 bilar avgår picknick lunch på vägen)
 13.00 Nybygget: minimasugn, och diverse annat (L. Andersson, Hultkvist)
 14.00 "Ur-skottvång" (Mörner & Friess)
 Sedimentens vittnesbörd om begynnande järnmalmshantering
 mot Kalkbro; Kalkbrohyttan från 1300-talet (Mörner & Klevebring)
 Små stenbrott för kalk från 700-talet (Mörner & Friess)
 Bronsgjutning på gammalt sätt (U. Andersson)
- Fredag den 20 maj:** Vikingatid, medeltid, kyrka, slotten, bruket
 09.00 samling Gripsholms P-plats:
 Ingvar och Ingvarståget (Larsson)
 Tema: *Var bodde Ingvars far Emund?*

- Gripsholm, Strängnäs domkyrka, Lida gårde, Åkers kyrka
- 12.00 Åkers Kyrka: fältlunch
- 13.00 Det medeltida Sverige (Rahmqvist)
- 14.00 De medeltida kyrkorna (Bonnier)
- 15.15 Besök på Söderlänna Säteri (Odelstierna)
Arkitektur & historia (Westin)
- 16.30 Besök på Åkers bruksmuseum (Bengtsson)
Besök på Cosswaterpet (Hoffmann)

Lördag den 21 maj: arkeologidag, ortnamn, storåker

- 09.00 Strandförskjutningen under Järnålder & Medeltid
och järnålderns "Storåker" (Mörner)
- 09.30 Arkeologiska perspektiv (Ambrosiani)
- 10.30 Sörmländska ortnamnen berättar (Strandberg)
- 11.30 diskussion: Åker, Tuna och Storåker (Ambrosiani, Strandberg & Mörner,)
- 12.00 bilar avgår (lunch på vägen/på plats)
Vallsberga gravfält (B & Ph Ambrosiani),
Skäggesta & Storåker (Mörner)
borgen vid Mörtsjön (B & Ph Ambrosiani)

Söndag den 22 maj: Ingvar, jordbruk, bruksanda, TNKK-syntes

- 09.00 10.500 år på 17,5 km och 1 vecka: En sammanfattning (Mörner)
Synpunkter – frågor – diskussioner (Kursdeltagarna)
Projekt: "TidsTornet i Läggesta" (Mörner)
- 10.45 Åker: en poetisk fotodokumentation (Lindblad)
- 11.00 Tankar om jordbruk & folkhälsa (Lembke)
- 12.15 lunchavbrott
- 13.45 Landskapsutnyttjande och landskapsuppfattning (Isacson)
samt något om bruksandan och vårt folkhem (Isacson)
- 15.00 **Tentamen** på årets TNKK-kurs
- 16.30 (senast) – är årets TNKK-kurs avslutad

TENTAMEN: för de som går MdH-kursen med 7,5 universitetspoäng

ÖVRIGA: **helt kravlös kurs där man bara har roligt och stimuleras**

vi bjuder på:

Kunskapens lavin och Själens motionsslinga

Tänk på att ta med er sådana kläder som lämpar sig för vår verksamhet.

Lunch innebär matsäck efter eget tycke & smak.

Inkvartering kan ske vid Skäggesta, Skottvång, Solberga, etc.

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, bankgiro 5534-4774

www.pog.nu

telefon till Skottvångs Gruva eller Mörner under kursen:

0158-25900 eller 0768-765495

ÄMNEN OCH FÖR KURSEN ENGAGERADE PERSONER

Projektansvarig: Nils-Axel Mörner, i samarbete med Inger Orre vid MdH

- Geologi Doc. N.-A. Mörner (SU, Solberga GeoCenter, TT-projektet)
Doc. Sten Lindblom (SU)
August Friess (Solberga-projektet)
- Arkeologi Prof. Björn Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet)
Fil.Dr. Magnus Josephson (Sörmlands Museum)

	Doc. Mats G. Larsson (författare)
	Dr. Phyllis Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet)
	Lars Andersson (Gruvföreningen, Nybygget)
Metallurgi & järnhistoria	Tekn.Dr. Björn Klevebring (Klevebring AB)
	Tekn.Dr. Orvar Nyquist (tidigare VD för Jernkontoret)
	Karl-Axel Hultkvist (Gruvföreningen, Övre Skottvång)
	Ulf Andersson (Kalkbro)
Historia	
	Fil.Dr. Sigurd Rahmqvist (Riksantikvarieämbetet)
Konsthistoria	
	Fil.Dr. Ann Catherine Bonnier (Riksantikvarieämbetet)
Ekonomisk historia	
	Prof. Maths Isacson (UU)
Geografi	
	Fil.Dr. Christian Bronge (P&G/SU)
Folklivsforskning & namnforskning	
	Prof. Svante Strandberg (UU, ortnamn)
Design & Bild (MdH)	
	Univ.Lektor. Inger Orre (MdH)
	Fil.Dr. Thomas Porathe (MdH, TT-projektet)
Kulturhistoria	
	Charlie Westin (arkitekt)
	Patrik Odelstierna (ekologi, kulturhistoria)
	Harry Lindblad (fotodokumentation)
Brukshistoria	
	Evert Lidén & Hans Lundin (Åkers International)
	Pehr Bengtsson (Hembygdsföreningen)
	Birgit Hoffmann (Cosswaterpet)
Jordbruk, Naturvård & Biologi	
	Med.Dr. Bjarne Lembke (jordbrukare, doktor)
	Fil.Dr. Håkan Elmqvist (biologi)
Övriga relaterade frågor	
	Christer Andersson (kanotleden)
	Kerstin Landin (guideföreningen)

V Ä L K O M N A

**Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter.
 Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas.
 Kunskapen får perspektiv – samtidigt som vi har roligt.**

**Från istid till nutid, även framtid
 10.500 år på 17,5 km och 1 vecka**

”Sveriges roligaste 7,5 universitetspoäng”